

Oponentní posudek rigorózní práce

Autorka: Marcela Malá

Název práce: Proces a míra invalidizace seniorů

Oponentka: PhDr. Jaroslava Šťastná, PhD., Katedra sociální práce FF UK v Praze

Autorka rozvíjí téma, které je v současné době velice aktuální pro oblast sociální práce, sociální a zdravotní politiky, a koneckonců i pro posuzování celkové vyspělosti společnosti. Demografický vývoj posledních dekád přinesl pozitivní proměny – především zvýšení průměrného věku na dožití. S tímto faktem je spojena nutnost řešit mj. i úkoly důchodového zabezpečení. Sociální politiky zajímá, jaký vliv má stárnutí na invalidizace seniorů, na její strukturu a jaké jiné, či nové sociální potřeby vyvolává, na které bude sociální a zejména zdravotní politika reagovat.

Základem předkládané práce je magisterská diplomní práce, kterou Marcela Malá obhájila na výbornou a komise jí doporučila, aby diplomovou práci dopracovala a předložila jako rigorózní.

Práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. Obě části sou zpracovány na velice dobré úrovni.

Teoretická část: klade důraz na legislativní souvislosti tematiky tak, jak se vyvíjely v historickém a institucionálním evropském kontextu.

Výzkumná část: cílem výzkumu bylo především zjistit, v jakém měřítku je v České republice zastoupeno obyvatelstvo v postproduktivním věku v souvislosti s vývojem agendy důchodového pojištění. To vše v návaznosti na populaci v tomto věku invalidním. Pro výzkum byl použit sběr dat z údajů Českého statistického úřadu, České správy sociálního zabezpečení, Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí a Ministerstva práce a sociálních věcí. Dále probíhaly konzultace se zástupci výše zmíněných institucí. Více o metodologii str. 116 rigorózní práce.

Oproti diplomní práci jsou nově zpracovány následující komponenty odborného textu: (v následujícím souhrnu použito podkladů Prof. I. Tomeše):

- > Podkapitola 2.2 „Sociální gerontologie, geriatrie“ je rozšířena o statistiku obsazenosti hospitalizovaných na geriatrických odděleních dle jednotlivých krajů a toto doplněno ukazatelem (přepočteno na počet obyvatelstva v jednotlivých krajích)
- > V podkapitole 2.3 „Potřeby seniorů, gerontologie a geriatrie“ jsou potřeby rozvinuty dle Maslowa
- > Do kapitoly 4 „Evropský rámec společenského zabezpečení seniorů“ přidána část zprávy Světové banky „Averting the old age crisis“

- > Do kapitoly 4 „Evropský rámec společenského zabezpečení seniorů“ dále přidány informace o* Prvním světovém shromáždění o problematice stárnutí ve Vídni: 1982 * Druhém světovém shromáždění v Madridu 2002
- > Podkapitola 4.1 „Právní rámec EU“ rozšířena o informaci přijetí nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 883/2004 a č. 987/2009 a nařízení č. 465/2012, kterým se nařízení č. 883/2004 a č. 987/2009 mění
- > Podkapitola 5.3 „Hlavní soudobé trendy a problémy invalidních důchodců“ rozšířena o výčet návrhů, které podala důchodová komise vládě v lednu 2015
- > V teoretické části je kapitola „Deinstitucionalizace“ nyní kapitolou samostatnou (v DP spadala pod kapitolu 6 „Formy péče o invalidní starobní důchodce“) a navíc je rozšířena o pojmy, funkce, vývoj
- > V podkapitole 7.2 „Tendence a problémy deinstitucionalizace“ jsou přidány trendy, evropské zkušenosti
- > Podkapitoly 7.3 „Bydlení seniorů“ a 7.4 „Profesní etika“ jsou nové

Výzkumná část je oproti diplomní práci rozšířena:

- > O údaje za rok 2013
  - > Přidána nová část výzkumu „Bydlení, zdravotní a sociální služby“
  - > Rozšíření o pět dalších diagnóz WHO, a to k duševním poruchám a poruchám nervové soustavy přidány nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek, nemoci oběhové soustavy, nemoci dýchací soustavy, nemoci trávicí soustavy a nemoci svalové a kosterní soustavy – vše doplněno novými tabulkami, grafy a statistickými porovnáními k jednotlivým diagnózám pro období 2004 - 2013
  - > Přidáno celkové porovnání diagnostických skupin ve čtyřletých intervalech 2005 – 2009 – 2013 v grafickém znázornění
  - > Podkapitola 8.6 „Vývoj struktury důchodců“ rozšířena o porovnání v krajích
  - > Podkapitola 8.10 „Ekonomická aktivita seniorů“ teoreticky rozšířena
  - > Podkapitola 8.11 „Bydlení, zdravotní a sociální služby“ celá přidána
  - > Rozšířeno shrnutí poznatků ze statistických dat
  - > Rozšířen a zkonkretizován závěr
- Práce je doplněna o nové přílohy
- > č. 2 Geriatrické služby podle krajů a druhu zařízení, 2013

> č. 11 Předpokládané veřejné výdaje na důchody dle oblastí na období let 1990 – 2050 dle Světové banky

> č. 15 Způsoby bydlení obyvatel dle věku

Celkové hodnocení:

Předložená práce je velmi dobře zpracovaná po formální i obsahové stránce. Přesto bych doporučila, aby autorka věnovala též pozornost dalším dokumentům WHO, které se životu seniorů věnují v kontextu jejich žitého světa, tj. lokalit. Jmenuji např. dokument Age Friendly Cities, do češtiny přeložen jako Města přátelská seniorům. Též by neuškodila větší přehlednost a argumentační jasnost výzkumné části, především metodologických pasáží.

Práci hodnotím jako velice dobrou, doporučuji ji k rigorózní obhajobě.

V Praze dne 3.11. 2015

PhDr. Jaroslava Šťastná, Ph.D.